

УДК: 657.6

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-10\(28\)-169-180](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-10(28)-169-180)

Марушко Надія Семенівна кандидат економічних, доцент, Львівський державний університет внутрішніх справ, вул. Городоцька, 26, м. Львів, 79007, тел.: (095) 119-81-02, <https://orcid.org/0000-0001-7214-4394>

Горбан Ірина Михайлівна кандидат економічних, доцент, Львівський державний університет внутрішніх справ, вул. Городоцька, 26, м. Львів, 79007, тел.: (067) 857-10-46, <https://orcid.org/0000-0002-0627-258X>

ДОТРИМАННЯ ПРАВОВИХ ВИМОГ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Анотація. Усвідомлюючи загрозу національній безпеці та економічній системі в цілому, а також складність процесу виявлення «відмивання грошей» в міжнародній фінансовій системі, провідні західні країни прийшли до необхідності здійснення колективних заходів боротьби з даним видом злочинної діяльності. Україна, протягом останніх двох десятиріч років впроваджує правовий та фінансовий механізми у системі боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, в тому числі і в аудиторській діяльності.

В цьому контексті, найважливішим завданням, що стоїть перед державою є питання дотримання правових вимог в системі протидії відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом. Тому, аудитори, аудиторські фірми, як суб'єкти фінансового моніторингу, є інструментом державного регулювання фінансових відносин. Саме вони у своїй професійній діяльності зобов'язані здійснюють розробку особистих критеріїв оцінки ступеня ризику та методології управління ризиками у сфері протидії легалізації злочинних доходів, а саме оцінювати та виявляти ризики, встановлювати критерії сумнівів щодо фінансових операцій та їх класифікації, тобто провести аналіз їхніх клієнтів з урахуванням ризиків в системі відмивання нелегальних доходів.

Відомо, що на сьогодні при проведенні аудиторських процедур з перевірки дотримання вимог протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та фінансування тероризму, заходи повинні бути направлені на виявлення фактів порушень іллегалізаційного законодавства, які істотно впливають на фінансову звітність. В процесі планування і проведення аудиту, аудитор повинен враховувати фактори ризику того, що будь-які спотворення

фінансової звітності, викликані недотриманням аудитором вимог нормативно-правових актів, не будуть виявлені. Також, аудитором необхідно сформулювати всі докази з питань протидії легалізації злочинних доходів та врахувати чинники можливих фінансових наслідків, наслідків недотримання об'єктом аудиту вимог нормативних правових актів та дати оцінку достовірності всієї фінансової звітності у випадку, якщо наслідки недотримання об'єктом перевірки вимог нормативних актів є суттєвими.

Запропоновано проводити аудиторську перевірку на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, у відповідності до основних етапів: виявлення підозр недотримання законодавства, аналіз інформації, визначення впливу відсутності достатніх належних аудиторських доказів, вплив доказів про недотримання законодавства на аудиторський висновок та повідомлення про це вищій орган керівництва, планування аудиту на предмет дотримання законодавства у сфері протидії легалізації злочинних доходів.

Ключові слова: аудит, докази, ризики, аудиторська перевірка, протидія легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та фінансування тероризму.

Marushko Nadiia Semenivna Candidate of economic sciences, associate professor, Lviv State University of Internal Affairs, Horodotska St., 26, Lviv, 79007, tel.: (095) 119-81-02, <https://orcid.org/0000-0001-7214-4394>

Gorban Iryna Mykhailivna Candidate of economic sciences, associate professor, Lviv State University of Internal Affairs, Horodotska St., 26, Lviv, 79007, tel.: (067) 857-10-46, <https://orcid.org/0000-0002-0627-258X>

COMPLIANCE WITH LEGAL REQUIREMENTS IN THE AUDIT ACTIVITY WHEN COMBATING LEGALIZATION (LAUNDERING) OF INCOME OBTAINED IN CRIMINAL WAY

Abstract. Being aware of the threat to national security and the economic system as a whole, as well as the complexity of the process of detecting "money laundering" in the international financial system, leading Western countries have come to the need to implement collective measures to combat this type of criminal activity. Over the past two dozen years, Ukraine has been implementing a legal and financial mechanism in the system of combating the legalization (laundering) of incomes obtained by committing a crime, including auditing sphere.

In this context, the most important task for the state is the issue of compliance with legal requirements in the anti-money laundering system. Therefore, auditors and audit firms, as subjects of financial monitoring, are an instrument of state regulation

of financial relations. It is they who, in their professional activities, are required to develop personal criteria for assessing the degree of risk and risk management methodology in the field of combating the legalization of criminal incomes, namely to assess and identify risks, to establish criteria for doubts regarding financial transactions and their classification, i.e. to conduct an analysis of their clients taking into account the risks in the system of laundering illegal income.

It is known that today, when conducting audit procedures for verifying compliance with the requirements of combating the legalization of incomes obtained by committing crimes and the financing of terrorism, measures should be aimed at identifying facts of violations of legalization laws that significantly affect financial reporting. In the process of planning and conducting the audit, the auditor must take into account the risk factors that any distortions of financial statements caused by the auditor's failure to comply with the requirements of regulatory and legal acts will not be detected. Also, the auditor must form all the evidence on countering the legalization of criminal incomes and take into account the factors of possible financial consequences, the consequences of the audit object's non-compliance with the requirements of regulatory legal acts and give an assessment of the reliability of all financial reporting in the event that the consequences of the audit object's non-compliance with the requirements of regulatory acts are essential.

It is proposed to conduct an audit on the subject of compliance with legislation in the field of prevention and countermeasures against legalization (laundering) of incomes obtained by committing crimes, in accordance with the main stages: detection of suspicions of non-compliance with legislation, analysis of information, determination of the impact of the lack of sufficient proper audit evidence, the impact of evidence of non-compliance with legislation on the audit opinion and notification of this of the highest management body, planning of the audit on the subject of compliance with the legislation in the field of combating the legalization of criminal income.

Keywords: audit, evidence, risks, audit, combating money laundering and terrorist financing.

Постановка проблеми. В сучасних нестабільних умовах більшість країн світу вживають на державному рівні максимальні заходи щодо запобігання та протидії відмиванню грошей. При цьому важлива роль відводиться контролюючим органам. Основи міжнародної співпраці базуються на поєднанні використання різних методів та інструментів з урахуванням специфіки відповідного законодавства, в основі яких лежать рекомендації ФАТФ [9]. Відповідно, кожна держава, у межах свого правового поля, розробляє та впроваджує власні заходи щодо боротьби з відмиванням грошей. Україна здійснює процес адаптації нормативно-правового регулювання фінансової

діяльності до світових стандартів через створення органу Державного фінансового моніторингу та законодавче регулювання його діяльності, й у тому числі в аудиторській діяльності, як суб'єкта фінансового моніторингу.

Аудитори, аудиторські фірми, як суб'єкти фінансового моніторингу боротьби з відмиванням грошей, є інструментом державного регулювання фінансових відносин. У своїй професійній діяльності здійснюють розробку особистих критеріїв оцінки ступеня ризику та методології управління цими ризиками. Саме ці суб'єкти повинні продовжувати оцінювати та виявляти ризики, встановлювати критерії сумнівів щодо фінансових операцій та їх класифікації, тобто класифікації їхніх клієнтів з урахуванням ризиків в системі відмивання нелегальних доходів. Відповідальність аудитора не повинна обмежуватися виявленням «брудних грошей». Перш за все, мова йде про конфіденційність та забезпечення професійної таємниці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатогранний характер даної проблеми потребує дослідження питань виникнення, виявлення причин та наслідків у системі протидії відмиванню незаконних доходів в аудиторській діяльності. Серед вітчизняних науковців, у працях яких розглянуто теоретичні засади протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом в аудиторській діяльності, варто виокремити І. М. Боднар, М.М. Василюк, Л. В. Острівна, Р. В. Пукало, Н. М. Внукова, О. Ю. Редько, С. В. Шульга та ін.

Мета статті дослідити особливості механізму протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму в аудиторській діяльності відповідно до правових вимог.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [3] регламентує рамки правового поля аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її здійсненні, а саме визначає аудиторську діяльність як незалежну професійну діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, які зареєстровані в Реєстрі аудиторів з надання аудиторських послуг, що включають аудит фінансової звітності, тобто надають аудиторські послуги з перевірки даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності юридичної особи з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам НП(С)БО, МСА та МСФЗ, виконання завдань з іншого надання впевненості та інші професійні послуги, встановлює вимоги до якісного виконання аудиторських послуг через впровадження контрольних заходів [9, 10].

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та МСА вимагають від суб'єктів аудиторської діяльності забезпечення якості аудиторських послуг. У порівнянні з МСА, Закон вимагає

забезпечити контроль якості аудиту фінансової звітності для обов'язкового аудиту, в першу чергу для суб'єктів, що становлять суспільний інтерес і передбачає більш жорстке регулювання процесу надання аудиторських послуг та відповідальність аудиторів [3, 5]. Разом з тим, аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності зобов'язані подавати в установленому порядку та у випадках, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму», інформацію центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [4].

Відповідно до цього, доцільно розділити обов'язки аудиторських компаній та індивідуальних аудиторів щодо дотримання законодавства у сфері протидії відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом з однієї сторони - при аудиті, а з іншої при наданні бухгалтерських та юридичних послуг.

Аудиторські процедури з перевірки дотримання вимог протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та фінансування тероризму повинні бути направлені на виявлення фактів порушень іллегалізаційного законодавства, що істотно впливає на фінансову звітність.

В процесі планування і проведення аудиту, аудитор повинен враховувати фактори ризику того, що будь-які спотворення фінансової звітності, викликані недотриманням аудитором вимог нормативно-правових актів, не будуть виявлені. До таких факторів ризику відносять:

- наявність нормативних правових актів, що безпосередньо мають відношення до аудиторської діяльності, та, які не роблять істотного впливу на фінансову звітність, і тому можуть бути не враховані в інформаційні системах, що використовуються аудитором для перевірки фінансової звітності;
- дії, направлені на приховування випадків зловживань та порушень вимог об'єкта перевірки при аудиті нормативних правових актів (змова, підробка документів, умисне невідображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, дії вищого керівництва в обхід системи внутрішнього контролю, подання завідомо неправдивої інформації та ін.);
- відсутність у аудитора права правової кваліфікації конкретної дії (бездіяльності) об'єкта перевірки як недотримання ним вимог нормативних правових актів [2, 7, 8].

При ознайомленні з об'єктом перевірки і фінансово-господарською діяльністю, аудитор повинен отримати загальне уявлення про:

- галузеві особливості діяльності суб'єкта господарювання, в т.ч. особливості організації та ведення ним бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;

- відповідність діяльності об'єкта аудиту вимогам нормативних правових актів.

З огляду на це, що аудитор може:

- визначити перелік нормативних актів, які встановлюють вимоги до формування показників фінансової звітності у господарюючого суб'єкта і розкриття інформації в ній;
- отримати у керівників відомості про застосування об'єктом аудиту процедур забезпечення дотриманих нормативних правових актів;
- отримати в управлінського персоналу відомості про застосування об'єктом перевірки процедур, спрямованих на виявлення і оцінку штрафів та інших претензій [2].

Такі роз'яснення і підтвердження самі по собі не є достатніми належними аудиторськими доказами, в зв'язку з чим аудитор повинен отримати і інші аудиторські докази з відповідних питань. У випадку недотримання об'єктом аудиту вимог нормативних правових актів, аудитор повинен:

- по-перше, встановити характер кожного недотримання і обставини, при яких воно мало місце або може відбутися;
- по-друге, отримати додаткову інформацію, необхідну для оцінки можливого впливу такого недотримання на достовірність фінансової звітності [1, 2, 6].

При оцінці можливого впливу випадків недотримання об'єктом аудиту вимог нормативних правових актів на фінансову звітність аудитор повинен взяти до уваги такі чинники:

- 1) можливі фінансові наслідки (санкції, збитки, завершення діяльності та ін.);
- 2) необхідність розкриття в фінансовій звітності інформації про можливі фінансові наслідки недотримання об'єктом аудиту вимог нормативних правових актів;
- 3) необхідність поставити під сумнів достовірність всієї фінансової звітності у випадку, якщо наслідки недотримання об'єктом перевірки вимог нормативних актів є суттєвими.

Виходячи з можливих наслідків недотримання об'єктом перевірки нормативних вимог, обставинами, які можуть вказувати на їх недотримання аудиторіві необхідно:

- позапланову перевірку, яка проводиться уповноваженим державними органом, накладення штрафів, інших санкцій;
- сумнівна оплата послуг, чи видача позик зовнішнім консультантам, пов'язаним сторонам, їх працівникам або державним службовцям на пільгових умовах;
- виплата посереднику винагороди, розмір якої перевищує звичайну для даного об'єкта аудиту плату або плату, незвичайну для даного виду послуг в галузі, в якій об'єкт аудиту здійснює діяльність;

- закупівлі за цінами, що значно відрізняється від ринкових;
- сумнівні платежі готівкою;
- сумнівні операції з організаціями, що зареєстровані в офшорних зонах;
- платежі за товари або послуги, які здійснюються в іншу державу, з якої здійснюється постачання відповідних товарів та послуг;
- платежі в іноземній валюті без належного оформлення документації;
- організація інформаційної системи, яка не забезпечує адекватних документальних свідчень для аудиту;
- операції, що не дозволені керівництвом об'єкта аудиту або не обліковані належним чином;
- негативна інформація про об'єкта аудиту в засобах масової інформації.

В процесі проведення аудиторської перевірки пропонуємо порядок дій аудитора, який можна використати у випадку недотримання об'єктом перевірки правових вимог. Систематизуємо дії аудитора в покроковий алгоритм (рис. 1).

На першому етапі формується загальна інформація на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Тобто аудитор передбачає, що об'єкт аудиту не дотримується вимог нормативних актів, він повинен обговорити дані припущення з керівниками об'єкта аудиту, а при необхідності - з представниками власника об'єкта аудиту.

На другому етапі визначаються обставини, при яких керівники об'єкта аудиту (представники власника) не пропонують аудитору достатню інформацію про дотримання об'єктом перевірки вимог нормативних правових актів, а вплив можливого недотримання об'єктом перевірки вимог нормативних правових актів на фінансову звітність, на думку аудитора, може бути суттєвим, аудитор повинен розглянути питання про отримання юридичної консультації.

Аудитор може проконсультуватися з юридичною службою об'єкта аудиту з приводу застосування вимог нормативних правових актів у конкретних обставинах (включаючи ймовірність недобросовісних дій) і можливого їх впливу на фінансову звітність.

На третьому етапі в процесі аудиторської перевірки аудитором не отримано достатньої інформації про дотримання об'єктом аудиту вимог чинного законодавства, тому аудитор повинен врахувати вплив відсутності достатніх належних аудиторських доказів щодо даного питання при підготовці аудиторського висновку.

Рис. 1. Основні етапи аудиторської перевірки на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом*

* власна розробка авторів

На четвертому етапі аудитор може прийняти рішення про відмову від виконання аудиторського завдання, коли керівники об'єкта аудиту (представники власника) не застосовують ніяких заходів щодо усунення недотримання об'єктом аудиту особою вимог законодавства і/або запобігання недотримання їх в майбутньому. Такі дії можуть бути необхідними, з точки зору аудитора, навіть якщо наслідки недотримання вимог законодавства не мають істотного впливу на фінансову звітність. При вирішенні питання щодо можливості відмови від виконання аудиторського завдання аудитор може отримати юридичну консультацію.

Якщо відмовитися від виконання аудиторського завдання не можна, то аудитор може вказати на недотримання об'єктом аудиту вимог законодавства у аудиторському висновку.

На п'ятому етапі, аудитор повинен переконатися, що керівництво об'єкта аудиту або представник власника причетні до недотримання об'єктом аудиту вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, аудитор повинен повідомити про це вищому органу об'єкта аудиту.

На шостому етапі законодавство передбачає обов'язок аудитора перевірити діяльності об'єкту аудиту на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, аудитор повинен включити в програму аудиту спеціальні тести і повідомити про виявлені факти недотримання вимог законодавства про свої підозри відповідному державному органу, наприклад, інформацію щодо легалізації (відмивання) доходів, отриманих отримані злочинним шляхом як корупційні правопорушення.

У тому випадку, коли аудитор дійшов висновку, що об'єкт аудиту недотримується законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, документи мають суттєвий вплив на фінансову звітність і не були належним чином відображені в обліковому процесі, аудитор повинен висловити в аудиторському висновку думку з застереженням або негативну думку.

Якщо керівники об'єкту аудиту особи або представники власника перешкоджають аудитору в отриманні достатніх належних аудиторських доказів, які підтверджують, що випадки недотримання об'єктом аудиту законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, які можуть надавати суттєвий вплив на фінансову звітність, мали місце або могли мати місце, то аудитор повинен висловити в аудиторському висновку думку з застереженням або відмовитися від висловлення думки через обмеження аудиторських доказів.

Таким чином, при проведенні аудиту аудиторська компанія повинна перевірити дотримання об'єктом аудиту вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. При цьому аудитор повинен, по-перше, встановити, чи об'єкт аудиту має відношення до організацій, які здійснюють операції з грошовими коштами та іншим майном; по-друге, якщо об'єкт аудиту належить до таких, тоді доцільно виконати аудиторські процедури з перевірки дотримання цією організацією вимог законодавства щодо ідентифікації клієнтів вигодоотримувачів, документування, зберігання і подання інформації

Держфінмоніторингу. Для здійснення вказаних аудиторських процедур доцільно розробити стандарти внутрішньої перевірки (анкети, програми і т.д.).

Висновки. Система внутрішнього фінансового моніторингу аудиторської компанії повинна будуватися з точки зору таких компонентів внутрішньої системи контролю, таких як організація, документація, моніторинг, триступенева оцінка, що забезпечує реалізацію мети компанії. Для вирішення завдання щодо ефективного протистояння легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, аудиторська фірма повинна забезпечити належне її функціонування, беручи до уваги обсяг заходів, що застосовуються для задоволення вимог національного законодавства та міжнародних норм.

Для побудови ефективної системи внутрішнього фінансового моніторингу аудиторська фірма повинна надати оцінку ризикам операцій клієнта, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, управлінню ризиками для легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом або фінансування тероризму та здійснити розробку критеріїв цих ризиків.

Щодо вимог дотримання законодавства у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансуванню тероризму, аудиторська компанія зобов'язана надати їх оцінку, тобто встановити взаємозв'язок об'єкта аудиту з суб'єктами діяльності, які здійснюють операції з нелегальними фінансовими потоками, здійснити аудиторські процедури щодо ідентифікації клієнтів, документування їх господарських операцій, зберігання і подання інформації в Державну службу фінансового моніторингу України.

Література:

1. Бондар М. І., Бондар Т. А. Ідентифікація клієнтів аудиторами (аудиторськими фірмами) у процесі здійснення фінансового моніторингу. *Незалежний аудитор*. 2014. № 7. С. 2-10.
2. Василюк М.М. Організація та методологія контролю якості аудиторських послуг. дис. доктора екон. наук спец. 08.00.09. Національна академія статистики, обліку та аудиту, Київ, 2020. 596 с.
3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України» від 21.12.2017 р. № 2258 ІІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
4. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-ІХ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг; пер. з англ. Н.І. Гаєвська, В.В. Галасюк, В.В. Дабіжа та ін. За ред. І.І. Нестеренко. К., 2013. Ч. 1. 1026 с.
6. Острівна Л. В. Зарубіжний досвід реалізації механізму запобігання відмиванню коштів в аудиторській діяльності *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 2. С. 119-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2013_2_25

7. Пукала Р.В, Внукова Н. М. Спеціально визначений фінансовий моніторинг аудиторів за міжнародними стандартами. *Сучасний стан та перспектив розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.)*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. С.183–186.

8. Редько О. Ю. Аудит “у законі” або деякі аспекти відповідальності аудиторів в Україні. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2021. №3-4. С. 64-71. doi: 10.31767/nasoa.3-4-2021.07.

9. Рекомендації FATF. Міжнародні стандарти боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму і розповсюдженням зброї масового знищення. 2018. 266 с. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/5%20round%20FATF.pdf>.

10. Шульга С.В. Методичні аспекти оцінки ризиків при наданні аудиторських послуг. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія.* 2019. № 5 (268). С.233-256.

References:

1. Bondar, M. I., Bondar, T. A. (2014). Identifikacija klientiv auditorami (auditors'kimi firmami) u procesi zdijsnennja finansovogo monitoringu [Identification of clients by auditors (auditing firms) in the process of financial monitoring]. *Nezalezhnij auditor - Independent auditor*, 7, 2-10 [in Ukrainian].

2. Vasiljuk, M.M. (2020). Organizacija ta metodologija kontrolju jakosti auditors'kih poslug [Organization and methodology of quality control of auditing services]. *Doctor's thesis*. Kiev. Nacional'na akademija statistiki, obliku ta auditu [in Ukrainian].

3. Zakon Ukraïni «Pro audit finansovoï zvitnosti ta auditors'ku dijat'nist' [The Law of Ukraine "On the Audit of Financial Statements and Audit Activity"]». (n.d). zakon.rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> [in Ukrainian].

4. Zakon Ukraïni «Pro zapobigannja ta protidiju legalizacii (vidmivannju) dohodiv, oderzhanih zlochinnim shljahom, finansuvannju terorizmu ta finansuvannju rozpovsjudzhennja zbroï masovogo znishhennja» [The Law of Ukraine "On Prevention and Counteraction of Legalization (Laundering) of Criminal Proceeds, Financing of Terrorism and Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction"] (n.d). zakon.rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [in Ukrainian].

5. Gaevs'ka, N.I., Galasjuk, V.V., Dabizha, V.V. (2013). *Mizhnarodni standarti kontrolju jakosti, auditu, ogljadu, inshogo nadannja vpevnenosti ta suputnih poslug [International standards of quality control, audit, review, other assurance and related services]*. K.[in Ukrainian].

6. Ostrivna, L. V. (2013). Zarubizhnij dosvid realizacii mehanizmu zapobigannja vidmivannju koshtiv v auditors'kij dijat'nosti [Foreign experience of implementing the money laundering prevention mechanism in audit activities]. *Povitrjane i kosmichne pravo - Air and space law*, 2, 119-124. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2013_2_25 [in Ukrainian].

7. Pukala, R.V, Vnukova, N. M. (2020). Special'no viznachenij finansovij monitoring auditoriv za mizhnarodnimi standartami [Specially defined financial monitoring of auditors according to international standards]. [The current state and prospects for the development of accounting, analysis, auditing, reporting and taxation in the conditions of European integration]. *Proceedings from: II Mizhnarodna nauково-praktychna internet-konferentsiia «Suchasnij stan ta perspektiv rozvitku obliku, analizu, auditu, zvitnosti i opodatkuvannja v umovah evrointegracii» – The II International Scientific and Practical Internet Conference «Marketing of Innovations and Innovations in Marketing»*. (pp. 183-186). Uzhgorod: Vidavnictvo UzhNU «Goverla» [in Ukrainian].

8. Red'ko, O. Ju. (2021). Audit "u zakoni" abo dejaki aspekti vidpovidal'nosti auditoriv v Ukraïni [Audit "in the law" or some aspects of the responsibility of auditors in Ukraine]. *Naukovij visnik Nacional'noi akademii statistiki, obliku ta auditu - Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Auditing*, 3-4, 64-71. doi: 10.31767/nasoa.3-4-2021.07 [in Ukrainian].

9. Rekomendacii FATF. Mizhnarodni standarti borot'bi z vidmivannjam koshtiv, finansuvannjam terorizmu i rozpovsjudzhenjam zbroï masovogo znishhennja [FATF recommendations. International standards for combating money laundering, terrorist financing and proliferation of weapons of mass destruction]. *fiu.gov.ua* Retrieved from <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/5%20round%20FATF.pdf> [in Ukrainian].

10. Shul'ga, S.V. (2019). Metodichni aspekti ocinki rizikiv pri nadanni auditors'kih poslug [Methodological aspects of risk assessment in the provision of audit services]. *Naukovij visnik Odes'kogo nacional'nogo ekonomichnogo universitetu. Nauki: ekonomika, politologija, istorija - Scientific Bulletin of Odessa National Economic University. Sciences: economics, political science, history*, 5 (268), 233-256 [in Ukrainian].

